

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖS
PAŽYMA**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2013 M. LIEPOS 24 D. NUTARIMO NR.
711 „DĖL VIETINĖS RINKLIAVOS AR KITOS ĮMOKOS UŽ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ
SURINKIMĄ IŠ ATLIEKŲ TURĖTOJŲ IR ATLIEKŲ TVARKYMĄ DYDŽIO NUSTATYMO
Taisyklių patvirtinimo“ Pakeitimo“ Projekto
(TAP NR. 18-347(2); TAIS NR. 17-10667(4))**

2018-06-07 Nr. NV-1485

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija (toliau – AM).

2. Projekto tikslas – aiškiau reglamentuoti rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau - įmoka) dydžio nustatymą.

3. Dabartinė situacija:

- Įmokos dydžio nustatymo taisyklėse yra nustatyti bendrieji įmokos dydžio nustatymo reikalavimai, kuriais vadovaujasi savivaldybės parengiant savivaldybių įmokų nustatymo metodikas ir tvirtinant įmokos dydžius.
- Šios taisyklės, kuriose įteisinta dvinarė įmoka, yra privalomos savivaldybėms įgyvendinti nuo 2013 m. Tačiau, nustatytu laiku dauguma savivaldybių nepradėjo taikyti šių taisyklių pilna apimtimi dėl jų sudėtingumo. Dalis Vyriausybės atstovų apskrityse įpareigojo savivaldybes perskaičiuoti įmokų dydžius pagal galiojančias taisykles, kas privedė prie teisminių ginčų.
- 2016-04-20 taisyklės buvo patikslintos. AM pavesta konsultuoti savivaldybes taisyklių klausimu ir padėti joms rengiant savivaldybių metodikas. Taip pat, 2016-12-28 AM pavesta atlikti teisinio reguliavimo stebėseną ir pateikti apibendrintą informaciją apie savivaldybių pasirengimą taikyti taisykles, kylančias problemas ir galimus jų sprendimo būdus, įvertinti savivaldybių patvirtintų rinkliavų ar kitų įmokų už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą dydžių pokyčius ir pokyčių priežastis.
- AM atliko visų savivaldybių apklausą, visuose regionuose organizavo 10 pasitarimų kylančių problemų aptarimui. Teisinio reguliavimo stebėsenos išvada - taisyklių nuostatų įgyvendinimas kėlė diskusijų savivaldybėse, tačiau įgyvendinant taisyklių reikalavimus didžioji dalis savivaldybių patvirtino naujas įmokų nustatymo metodikas, todėl siūloma atlikti tik nežymius taisyklių nuostatų pakeitimus, nekeičiant esminių sąlygų.

4. Projekto esmė:

- numatoma galimybė nemokėti pastoviosios įmokos dalies netinkamo (negalimo) naudoti nekilnojamojo turto objekto savininkams, pateikus informaciją apie tai savivaldybei (šiuo metu pastovioji įmokos dedamoji skaičiuojama ir tais atvejais kai nekilnojamas turtas netinkamas naudoti, likę tik pamatai ir pan.);
- numatomas reikalavimas detalizuoti atliekų turėtojams teikiamas sąskaitas, nurodant savivaldybės teritorijoje rūšiuotų ir neišrūšiuotų (mišrių) atliekų dalis (tikimasi, kad tai būtų viena iš papildomų priemonių, skatinančių gyventojus rūšiuoti);
- numatoma galimybė prie būtinųjų sąnaudų įtraukti ir komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtros sąnaudas, atsižvelgus į tai, kad komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra būtina siekiant užtikrinti tinkamą jos tolimesnę funkcionavimą ir atnaujinimą;
- patikslinamas atliekų susikaupimo normos skaičiavimas: nustatoma, kad komunalinių atliekų kiekis/norma skaičiuojama kilogramais vienam gyventojui/darbuotojui (šiuo metu atliekų

susikaupimo norma skaičiuojama nekilnojamojo turto plotui), atsisakoma kitų besidubliuojančių nuostatų, kėlusią daug neaiškumo savivaldybėms.

5. Derinimas:

- **Suderinta** su Aplinkos apsaugos agentūra, regionų aplinkos apsaugos departamentais, Lietuvos komunalininkų ir atliekų tvarkytojų asociacija, Vyriausybės atstovais apskrityse (išskyrus Vilniaus apskrities).
- **Neatsižvelgta** į Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje tarnybos, Teisingumo ministerijos, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos, Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijos, Lietuvos ūkininkų sąjungos, Lietuvos paukštininkystės asociacijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Vilniaus miesto savivaldybės, Šiaulių miesto savivaldybės administracijos, Pakruojo rajono savivaldybės, Lietuvos savivaldybių komunalinių įmonių asociacijos, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacijos, Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centro, Lietuvos savivaldybių komunalinių įmonių asociacijos pastabas.
- **Esminės likusios nesuderintos pastabos:**
 - siūloma nustatyti, kad įmoka būtų mokama tik už faktiškai sukauptas atliekas (panaikinti galimybę įmoką skaičiuoti pagal nekilnojamojo turto paskirtį ir plotą, gyventojų / darbuotojų skaičių, kontenerių skaičių ir tūrį). Be to, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija siūlo nustatyti išimti tik žemės ūkio veiklos subjektams – pastoviąją įmokos dalį skaičiuoti pagal atiduodamų komunalinių atliekų svorį. AM pozicija - įmokos skaičiavimas tik pagal faktiškai susidarantį atliekų kiekį galimas tik tuo atveju, kai sukuriamą tinkama atliekų surinkimo infrastruktūra, įgalinanti pasverti faktiškai susidarantį atliekų kiekį pas kiekvieną komunalinių atliekų turėtoją. Be to, apmokėjimas tik pagal faktiškai susidarantį komunalinių atliekų kiekį gali sąlygoti ir piktnaudžiavimo atvejų padidėjimą kai komunalinių atliekų atsikratoma neleistiniais būdais. Vienos komunalinių atliekų turėtojų grupės išskyrimas, nustatant išimtinai vieną apmokestinimo būdą, nėra teisingas kitų atliekų turėtojų atžvilgiu;
 - neaišku pagal kokius kriterijus nustatoma, kad turtas yra netinkamas (negalimas) naudoti (ar vadovaujantis konkrečiu teisės aktu, ar paliekama pačioms savivaldybėms nustatyti ir pan). Kyla klausimas, ar vien tas faktas, kad turtas yra netinkamas (negalimas) naudoti, savaime reiškia, kad šis turtas yra nenaudojamas, ar jame nevykdoma jokia veikla, kurios metu gali susidaryti atliekų. AM pozicija – savivaldybė gali nustatyti turto pripažįstamo netinkamu naudoti kriterijus (dalis savivaldybių šiuo metu jau yra patvirtinę tvarką, kuria vadovaujantis nekilnojamas turtas priskiriamas netinkamu naudoti, nustatyta deklaravimo ir informavimo tvarka);
 - siekiant teisinio aiškumo dėl kompetencijos ribų, siūloma aiškiai įvardinti, kokia institucija (savivaldybės taryba ar administracijos direktorius) tvirtina nutarimo projekte minimas tvarkas. Argumentai, kodėl neatsižvelgta į pastabą, derinimo pažymoje nepateikti; AM pozicija – manytina, kad specialiajame teisės akte netikslinga nustatyti tikslios institucijos, tvirtinančios minimą tvarką, kadangi tiek savivaldybės tarybos, tiek administracijos direktoriaus funkcijos apibrėžtos Vietos savivaldos įstatyme;
 - neaišku kodėl atliekų susikaupimo norma nustatoma kilogramais vienam gyventojui / darbuotojui (būtų sunku administruoti įmokas ir jų apskaičiavimą, nes pavyzdžiui, nekilnojamojo turto vienetu gali būti registruotas vienas žmogus, o gyventi keli) AM pozicija – siūloma atliekų susikaupimo normą skaičiuoti kilogramais vienam gyventojui/darbuotojui (šiuo metu atliekų susikaupimo norma savivaldybėse dažniausiai skaičiuojama nekilnojamojo turto plotui) ir pripažinti netekusiais galios Taisyklių 31.4 ir 33.4 papunkčius, kuriais šiuo metu sudaroma galimybė pastoviąją ir kintamąją įmokos dedamąsias skaičiuoti pagal atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) normą. (Šie pakeitimai siūlomi siekiant aiškesnio reglamentavimo. Taisyklių 20 punkte savivaldybėms numatyta rekomendacija nustatyti mišrių komunalinių ir atskirai surenkamų komunalinių atliekų susikaupimo normas. Atsižvelgus į šias normas savivaldybės gali nustatyti minimalią komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos apimtį ir atitinkamai minimalią kintamąją įmokos

dalį, o Taisyklių 31.4 ir 33.4 papunkčiuose numatyta galimybė skaičiuoti kintamąją įmokos dedamąją pagal atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorio (kiekio) normą. Šių punktų nuostatų dubliavimasis kėlė daug neaiškumo savivaldybėms Taisyklių įgyvendinimo metu.);

- Projektas aptartas 2018 m. balandžio 3 d. Vyriausybės kanceliarijos tarpinstituciniame pasitarime. Atsižvelgiant į jo metu priimtus sprendimus (protokolo Nr. 9), 2018 m. gegužės 4 d. Aplinkos ministerija susitiko su Žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovais aptarti ginčytinas nuostatas. Projekto teikimas papildytas informacija apie aplinkos ministro įsakymu priimtus pakeitimus, išskiriant papildomus nekilnojamojo turto objektus, tokius kaip „kitos (fermų) paskirties pastatai“, „kitos (ūkio) paskirties pastatai“, sudarant prielaidas tikslesniam žemės ūkyje naudojamų statinių apmokestinimui, išbrauktas reikalavimas teikti informaciją gyventojams apie sutaupytas lėšas už išrūšiuotas komunalines atliekas.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – projektas susijęs su Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatyto IV prioriteto „*Darni ir konkurencinga ekonomikos plėtra*“, 4.1.4. darbo – „*Perėjimas prie žiedinės ekonomikos, diegiant atliekų prevencijos, pakartotinio panaudojimo ir perdirbimo finansines paskatas ūkio subjektams*“, 4.1.4.6. veiksmo – „*Atliekų kainodaros principų, taikomų teikiamoms komunalinių atliekų tvarkymo paslaugoms, patvirtinimas – Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto parengimas ir priėmimas*“ įgyvendinimu (terminas - 2018 m. I ketv.).

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina, rengėjams patikslinus projektą pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018 m. birželio 6 d. antrinėje išvadoje NV-1472 pateiktas pastabas ir pasiūlymus, projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje).

Patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lrv.lt